

Virginija Tuomaite

Vytauto Didžiojo universitetas

Užsienio kalbų institutas

K. Donelaičio 52–603, LT-44248 Kaunas, Lietuva

Tel. +370 684 81 481

El. paštas v.tuomaite@uki.vdu.lt

Moksliniai interesai: užsienio kalbų dėstymo metodika ir metodologija, inovatyvūs užsienio kalbos dėstymo metodai, integruotas dalyko turinio ir užsienio kalbos mokymas, naujų technologijų panaudojimas užsienio kalbų mokyme, specialiosios anglų kalbos dėstymas, akademinės anglų kalbos dėstymas, Lietuvos ir Europos užsienio kalbų politika, kalba ir kultūra / tarpkultūrinė komunikacija; taikomoji ir lyginamoji kalbotyra, vertimo teorija ir praktika

UŽSIENIO KALBOS KOMPETENCIJŲ AKTUALUMAS VEIKLOS PASAULIO KONTEKSTE AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJOS ABSOLVENTŲ POŽIŪRIU

Užsienio kalbų kompetencija yra viena iš bendrųjų kompetencijų, reikalingų XXI amžiaus globalios žinių visuomenės piliečiui, bendraujančiam ir bendradarbiaujančiam tarptautinėje sociokultūrinėje, profesinėje ir akademinėje erdvėje mokymosi visą gyvenimą paradigmoje. O užsienio kalbų kompetencijos plėtojimas yra neatsiejama universitetinio lavinimo dalis. Straipsnis skirtas užsienio kalbos kompetencijų plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje problemos nagrinėjimui ir užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimui (atnaujinimui). Nagrinėjamos problemos kontekstas ir aktualumas aptariamas remiantis Europos Sąjungos (ES) švietimo ir kalbų politikos bei Lietuvos švietimo ir kalbų politikos dokumentų atliktos analizės pagrindu, juose skelbiamų direktyvų, rekomendacijų, nuostatų, išvadų palyginimu. Straipsnyje pristatoma absolventų požiūrio į užsienio kalbos kompetencijų aktualumą (svarbą) veiklos pasaulyje empirinio tyrimo rezultatų analizė. Šios analizės pagrindu pateikiamas apibendrinimas, pagrindžiama užsienio kalbos kompetencijų plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimo būtinybė, siūlomi turinio modernizavimo komponentai bei rekomendacijos tolimesniems tyrimams, skirtiems egzistuojančiai problemai spręsti.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: užsienio kalbos kompetencijų aktualumas, bendroji užsienio kalba, profesinė užsienio kalba, akademinė užsienio kalba, veiklos pasaulis, aukštojo mokslo institucija, absolventų požiūris.

1. Įvadas

Kontekstas ir aktualumas. Lietuvos užsienio kalbų politika aukštojo mokslo lygmenyje didžiąja dalimi neatitinka Europos Sąjungos (ES) užsienio kalbų politikos plėtotės rekomendacijų mokymosi visą gyvenimą paradigmoje. Daugelis tyrimų įrodė kalbinio pasirengimo aktualumą veiklos pasaulio konkurencingumui. Aukštųjų mokyklų absolventai, veiklos pasaulio dalyviai, integruojasi į globalią darbo rinką, kurioje dviejų trijų ir daugiau užsienio kalbų kompetencija yra neišvengiama būtinybė. Aukštosios mokyklos, autonomiš-

kos institucijos, turėtų sudaryti reikiamas sąlygas gerinti studentų kalbinę kompetenciją, deja, užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistema aukštojo mokslo institucijose dažnai tampa nenuosekli ir lemia nepakankamą absolventų kalbinį pasirengimą priimti veiklos pasaulio iššūkius.

Nors užsienio kalbų kompetencijų tobulinimo sistema aukštajame moksle nėra konkrečiai ir išsamiai apibrėžiama Europos aukštojo mokslo politikos dokumentuose, tačiau jos svarba ir neišvengiamumas yra akivaizdus ir nekeliantis abejonių turint omenyje Europos aukštojo mokslo institucijoms keliamus tikslus ir uždavinius kuriant bendrą aukštojo mokslo erdvę. Menkas dėmesys užsienio kalbų kompetencijų tobulinimui aukštojo mokslo institucijose Lietuvoje akivaizdžiai trukdo atlikti socialines ir kultūrinės funkcijas bei siekti jiems keliamų tikslų ir uždavinių. Todėl užsienio kalbų kompetencijų plėtojimo modernizavimas Lietuvos aukštojo mokslo institucijose mokymosi visą gyvenimą paradi-gmoje yra neabejotinai svarbi sąlyga Bolonijos proceso pagrindinėms gairėms ir kryptims įvairiose veiklos srityse įgyvendinti ir taip integruotis į Europos ir viso pasaulio socialinės, kultūrinės, ekonominės ir politinės, profesinės ir akademinės veiklos erdvę.

Visuose Bolonijos proceso dokumentuose minimos tokios dimensijos ir veiklos sritys kaip mokymasis visą gyvenimą, studentų ir veiklos pasaulio poreikiais bei mokymosi siekiniais grįstos studijos, studijų, mokslo tyrimų ir inovacijų įvairovė ir konkurencin-gumas, tarptautinis atvirumas, studentų, dėstytojų, tyrėjų ir darbuotojų mobilumas, studijų kokybė, galimybė palygti studijų programas visose studijų pakopose, pabrėžiama ypatinga jų svarba plėtojant Europinę ir tarptautinę aukštojo mokslo erdvę. Pasiiekti šių tikslų neįmanoma be užsienio kalbų mokėjimo ir be bendrųjų kompetencijų, tokių kaip bendravimo asmeninės ir viešosios veiklos srityje, profesinėje srityje bei akademinėje srityje gebėjimai, kritinio mąstymo ir problemų sprendimo gebėjimai, darbo tarpdiscipli-ninėje komandoje ir tarptautinėje aplinkoje gebėjimai, bendravimo kitų šalių ir kultūrų aplinkoje gebėjimai, kurias didžiąja dalimi galima plėtoti modernizavus užsienio kalbų studijų aukštajame moksle organizavimą, kad užsienio kalbų studijavimas, greta kalbinių gebėjimų, taptų priemone ir tvirtu pagrindu bendrosioms kompetencijoms plėtoti visose aukštojo mokslo studijų pakopose.

ES švietimo ir kalbų politikos formavimosi procesą galima apžvelgti pradedant 1995 m. švietimo ir mokymo baltąja knyga „Mokymas ir mokymasis. Besimokančios visuomenės link“ ir baigiant Europos Tarybos (ET) 2009 m. išvadomis dėl Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginės programos iki 2020 m. ES švietimo politikos ir kalbų politikos dokumentuose skelbiamos išvados, nuostatos, rekomendacijos, tendencijos ir kryptys Europos užsienio kalbų politikos kūrimui ir formavimui.¹ Vienas iš svarbių ES dokumentų „Europa 2020“, „Švietimas ir mokymas 2020“, ES jaunimo strategijos priori-tetų yra judus jaunimas, turintis studijų ir praktikos užsienio universitetuose / įmonėse patirties, geriau pasirengęs akademinėi ir profesinei karjerai, visapusiškai išsilavinęs bei atviras komunikacijai. Strategija „Europa 2020“ pabrėžia būtinybę gerinti studijų Europos

¹ Analizuotų ES švietimo ir kalbų politikos bei Lietuvos švietimo ir kalbų politikos dokumentų sąrašas pateikia-mas paskutinėje straipsnio dalyje *Literatūra*.

universitetuose kokybę ir jų patrauklumą, visų lygių švietimą ir mokymo (dokumente ypač pabrėžiama profesinė ir akademinė kompetencija ir lygios galimybės).

Tyrimų gausa užsienio kalbų mokymo ir mokymosi srityje taip pat liudija užsienio kalbų svarbą. Užsienio kalbų komunikacinės kompetencijos plėtojimą, jos svarbą daugiakalbėje ir daugiakultūrinėje visuomenėje nagrinėjo ir įrodė užsienio šalių mokslininkai D. H. Hymes (1966, 1971, 1997), G. Philipsen (1975), M. A. K. Halliday ir R. Hasan (1976), M. Swain (1980), M. Canale (1980, 1983), K. Faerch (1983), E. Coseriu (1985), Van Ek (1986), L. Bachman (1990), J. Sheils (1995), R. Scollon ir S. W. Scollon (1995), R. de Beaugrande ir W. U Dressler (1996), S. J. Savignon (1997), D. Cameron (2001), T. R. Lindlof ir B. C. Taylor (2002), S. W. Littlejohn ir K. A. Foss (2005), C. Leung (2005), G. H. C. Lin (2010) bei Lietuvos tyrėjai I. Cesevičiūtė ir R. Minkutė-Henrickson (2001), N. Mačianskienė (2001, 2004), J. Suchanova (2006), V. Šernas (2006) ir kiti mokslininkai.

Vykstant įvairioms transformacijoms ir pokyčiams visuomenėje Bolonijos proceso ir mokymosi visą gyvenimą paradigmu įtakoje užsienio kalbų kompetencija tapo labai svarbiu asmenybės brandos kriterijumi, tarnaujantiu savitarpio supratimui, demokratijos stabilumui ir bendravimui su pasauliu. Aukštosios mokyklos turi siekti sukurti aplinką, palankią visoms kalboms vartoti, mokyti ir mokytis. Užsienio kalbų mokymas(is) yra mokymosi visą gyvenimą dalis. Aukštoji mokykla tęsia vidurinėje mokykloje pradėtą kalbų mokymą(si), plėtodama ne tik bendrąją užsienio kalbą, bet ir ieškodama būdų kaip suteikti studentams galimybes įgyti akademinės ir profesinės užsienio kalbos gebėjimus. Kaip teigiama Europos Komisijos dokumente (2002) kalbinės kompetencijos yra dalis bendrųjų gebėjimų, užtikrinančių kiekvieno piliečio įsidarbinimo, išsilavinimo bei asmeninio tobulėjimo galimybes. Šiuos gebėjimus reikia nuolatos atnaujinti ir papildyti. Kalbų mokymasis nėra bendrojo lavinimo mokyklos prerogatyva, kalbų mokymasis yra mokymosi visą gyvenimą veikla.

ET patvirtinti Bendrieji Europos kalbų metmenys: mokymasis, mokymas, vertinimas (BEKM) (2008) – tai pagrindinė užsienio kalbų mokymo programa, kurioje apibūdinti šeši pagrindiniai kalbų mokėjimo lygmenys. Bendrojo lavinimo mokyklų išsilavinimo standartai užsienio kalbų srityje sukurti remiantis BEKM, atsižvelgiant į besimokančiojo amžiaus, esamų sąlygų ir nacionalinės švietimo sistemos veiksnius. Užsienio kalbų gebėjimų srityje bendrojo lavinimo mokyklų standartai numato pasiekti B2 pirmosios bendrosios užsienio kalbos pasiekimų lygmenį ir B1 antrosios bendrosios užsienio kalbos lygmenį.

Užsienio kalbų mokymas(is) pradedant darželiu, pradine, pagrindine ir bendrojo lavinimo mokykla yra labai reglamentuotas, t. y. yra bendrojo lavinimo programos bei standartai. Lietuvos užsienio kalbų politikos dokumentuose visas dėmesys yra skiriamas užsienio kalbų mokymui bendrojo lavinimo mokykloje. Užsienio kalbų kompetencijos plėtojimas aukštojo mokslo institucijoje nepakankamai arba visai nereglamentuojamas, išskyrus tokias užuominas, kad geras dviejų trijų užsienio kalbų mokėjimas taptų natūralia aukštojo išsilavinimo dalimi ir aukštojo mokslo įstaigos turi laikytis nuoseklios, o ne izoliacinės kalbų politikos. Kiekviena aukštojo mokslo institucija turi turėti nuoseklią kalbų mokymo strategiją ir siekti, kad visi studentai būtų skatinami mokytis kalbų, turėtų palankias sąlygas pereiti iš vienos institucijos į kitą, iš vienos studijų pakopos į kitą.

Lietuvos užsienio kalbų politikos dokumentuose nepateikiamos jokios gairės apie užsienio kalbų kompetencijos plėtojimą aukštojo mokslo institucijose, todėl neaišku, kaip jos tampa natūralia aukštojo išsilavinimo dalimi. Kiekviena aukštoji mokykla turi kitokią patirtį šioje srityje, kelia skirtingus reikalavimus, skirtingai organizuoja užsienio kalbų kompetencijos plėtojimą aukštojoje mokykloje tiek užsienio kalbų programų turinio, jų apimties, kompetencijų vertinimo, tiek mokymo(si) formų metodų ir kitokia prasme. Todėl kyla natūralus klausimas – „Ar vienos aukštosios mokyklos studento B2 yra toks pat kaip kitos aukštosios mokyklos studento B2?“ Formaliai turėdami patvirtinančią oficialų dokumentą apie tą patį užsienio kalbų mokėjimo lygį, išvykę studijuoti ar dirbti į kitą šalį susiduria su įvairiomis dėl užsienio kalbų kompetencijos stokos problemomis kasdienio komunikavimo aplinkoje, jau nekalbant apie komunikaciją užsienio kalba profesinėje ar akademinėje plotmėje.

Aukštosios mokyklos absolvento statusas natūraliai reikalauja išsiugdyti pirmosios užsienio kalbos gebėjimus atitinkančius C1 ir C2 mokymosi pasiekimų lygmenis visose recepcinės ir produkcinės kalbinės veiklos – skaitymo, rašymo, kalbėjimo ir klausymo – srityse. Be to, aukštosios mokyklos studentai, remiantis ES švietimo ir kalbų politikos direktyvomis bei natūraliais perspektyviniais socialiniais, profesiniais ir akademiniais studentų poreikiais Bolonijos proceso ir mokymosi visą gyvenimą paradigmoje ir globalaus daugiakultūrio ir daugiakalbio veiklos pasaulio reikalavimais turi įgyti bent dviejų kitų užsienio kalbų gebėjimų, kaip neišvengiamai būtinus gyvenant ir dirbant daugiakalbėje ir daugiakultūrinėje socialinėje aplinkoje. Aukštosios mokyklos studentai turi įgyti ne tik būtiną bendrauti sociokultūrinėje aplinkoje bendrosios užsienio kalbos kompetenciją, bet ir akademinės (gebėti klausytis paskaitų užsienio kalba, rengti pranešimus, dalyvauti konferencijose, diskutuoti, rašyti mokslinius darbus) bei profesinės (įgyti profesinį žodyną, skaityti profesinę literatūrą, diskutuoti specialybės temomis) užsienio kalbų kompetencijos, būtinos sėkmingai veiklai daugiakultūriame ir daugiakalbiame pasaulyje.

Užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aktualumas, kiek globalumo, tiek ir asmeninės brandos mastu, gimtosios šalies ar tarptautinėje erdvėje, visose gyvenimo srityse (asmeninėje ir visuomeninėje, profesinėje ir akademinėje) ir visose žmogaus gyvenimo pakopose mokymosi visą gyvenimą paradigmoje leidžia išvelgti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo lygmenyje **problemą**. Todėl galima daryti prielaidą, kad esama prieštaros tarp veiklos pasaulio reikalavimų absolventų užsienio kalbos kompetencijai ir galimybių ją išplėtoti aukštojoje mokslo institucijoje.

Tyrimo paskirtis. Empirinio tyrimo pagrindinis tikslas pagrįsti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aukštajame moksle modernizavimo ir sistemos mokymosi visą gyvenimą paradigmoje poreikį remiantis aukštojo mokslo institucijos absolventų požiūriu bei patirtimi veiklos pasaulyje. Šiam tikslui pasiekti vienas iš empirinio tyrimo uždavinių buvo išsiaiškinti, kaip aukštojo mokslo institucijos absolventai veiklos pasaulyje vertina savo užsienio kalbų kompetenciją ir jos aktualumą, kaip adekvatus jų pasirengimas veiksmingai funkcionuoti veiklos pasaulyje užsienio kalbų kompetencijos požiūriu, kokia užsienio kalbų kompetencijos svarba organizacijoje ir kokie šių kompetencijų organizacijoje tobulinimo ypatumai ir kt.

Šiame straipsnyje nagrinėjamo **tyrimo tikslas** nustatyti aukštojo mokslo institucijos absolvento užsienio kalbos kompetencijos svarbą veiklos pasaulyje pagal užsienio kalbos vartosenos sritį (bendroji, profesinė ir akademinė) ir kalbinės veiklos rūšį (receptija, produkcija ir mediacija) bei apibendrinti ir pateikti rekomendacijas užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimui bei tolimesniems tyrimams. Empirinio tyrimo dalyviai patys vertino bendrosios, profesinės ir akademinės užsienio kalbos kompetencijos svarbą jų atliekamos veiklos kontekste pagal pateiktą svarbos skalę balais nuo 1 iki 5.

Tyrimo respondentai – Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventai, dirbantys įvairiose kompanijose, įmonėse bei įstaigose (toliau – įmonės), ir darbdaviai. Tyrimo respondentų imtis – $n = 470$. Tyrimui pasirinkta imtis atsitiktinė (pasirenkant iš 100 000 ir daugiau generalinės aibės visumos ir laikantis nuostatos, kad tokiu atveju imties tūris negali būti mažesnis nei 398 respondentai (Jadov 1987, iš Kardelis 2005)).

Duomenų rinkimo metodas – apklausa.

Duomenų analizės metodai. Empirinio tyrimo duomenų analizei ir rezultatų pateikimui, jų patikimumui ir tinkamumui pagrįsti, buvo naudojami *statistiniai duomenų apdorojimo metodai*. Turimi duomenys buvo apdoroti SPSS 13.01 ir MS Excel programomis, pritaikytomis MS Windows operacinei sistemai. Klausimų skalių patikimumui įvertinti skaičiuotas *Kronbacho alfos (Cronbach alpha)* koeficientas (0,75). Duomenims interpretuoti naudotos atsakymų tendencijos, išreikštos procentais. Atliekant skaičiavimus buvo pasirinktas 5% klaidų lygis, rodantis, kad pirmos rūšies klaidų tikimybė yra didesnė nei 5%, o galimybė, jog skaičiavimai neteisingi yra penki atvejai iš šimto (ryšį tarp duomenų rodantys p koeficientai lyginami su 0,05). Duomenims apibendrinti naudoti *statistinių duomenų apibendrinimo metodai: aprašomoji statistika*, neparametriniai kriterijai: *Friedman kriterijus, Vilkoksono kriterijus, chi kvadrato kriterijus*, parametriniai kriterijai: *Stjudento t testas vienai imčiai ir porinėms imtims, ANOVA*. Ryšio stiprumui nustatyti skaičiuotas *Pirsono koreliacijos koeficientas*. (Šiame straipsnyje aptariamos tyrimo dalies duomenims apibendrinti naudojami statistinių duomenų apibendrinimo metodai – aprašomoji statistika ir Anova).

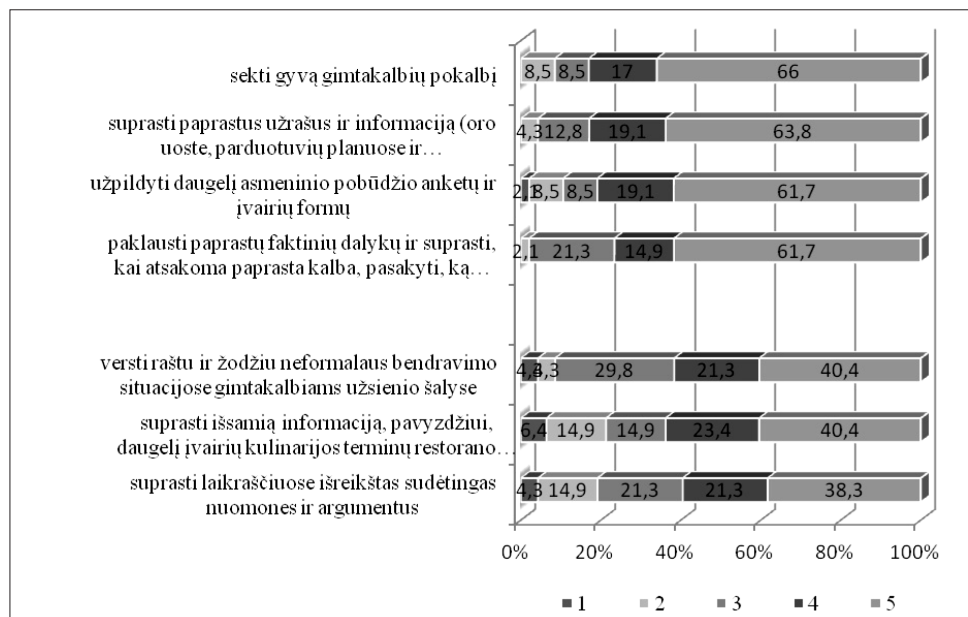
Tyrimo instrumentas. Remiantis metodologiniu teoriniu užsienio kalbų studijų organizavimo sistemos modernizavimo modelio pagrindu ir praktine patirtimi, buvo parengta struktūruota anketa Lietuvos aukštųjų mokyklų absolventams bei darbdaviams. Anketa taip pat parengta remiantis Bendrųjų Europos kalbų metmenų (BEKM/CEFR), Visuotinės suaugusiųjų studentų vertinimo sistemos (DIALANG), Europos kalbų vertintojų asociacijos (EKVA/ALTE) užsienio kalbų kompetencijų bei mokymosi siekinių apibūdinimo rekomendacijomis, MOLAN projekto parengto tyrimo instrumentu, Lietuvos internetiniame duomenų archyve (LiDA) „Kalbos darbe“ tyrimo instrumentu ir tyrimo duomenimis, Mykolo Romerio universiteto „Kalbų svarba“ tyrimo instrumentu, ekspertų rekomendacijomis ir esama tyrėjų darbo patirtimi užsienio kalbų mokymo srityje. Taigi, empirinio tyrimo instrumente užsienio kalbų kompetencijos ir mokymosi siekiniai apibrėžiami skirstant juos pagal užsienio kalbos vartosenos turinį – bendrąją kalbą, profesinę kalbą ir akademinę kalbą; pagal užsienio kalbos vartosenos sritis – asmeninio gyvenimo

ir viešosios veiklos, profesinės veiklos bei mokymo ir mokymosi; taip pat kalbinės veiklos rūšis – receptiją (klausymo ir skaitymo kompetencijas), produkciją (kalbėjimo ir rašymo kompetencijos), sąveiką ir tarpininkavimą.

2. Rezultatai ir diskusija

Tyrimo dalyviai įvertino, kiek svarbu jų pasirinktos ir atliekamos veiklos srityje yra gerai mokėti užsienio kalbą nurodytose veiklos situacijose pagal pateiktą aktualumo skalę. Jie vertino, kiek pateikiamos užsienio kalbos kompetencijos pagal veiklos sritis (bendrosios, profesinės ir akademinės kalbos kompetencijos) ir kalbinės veiklos rūšis (percepcijos, produkcijos ir mediacijos kompetencijos) svarbios jų pasirinktoje ir atliekamoje veikloje balais nuo 1 iki 5 (1 = nesvarbu; 2 = nelabai svarbu; 3 = svarbu; 4 = gana svarbu; 5 = labai svarbu).

Remiantis aukštosios mokyklos absolventų užsienio kalbos kompetencijos aktualumo jų veikloje įvertinimo rezultatais ir jų analize, galima išskirti svarbiausias ir mažiausiai svarbias pagal mokymosi siekinius bendrosios užsienio kalbos kompetencijas, kurios naudojamos asmeninio gyvenimo ir viešosios veiklos srityje (1 pav.).

1 pav. Svarbiausios ir mažiausiai svarbios bendrosios užsienio kalbos kompetencijos

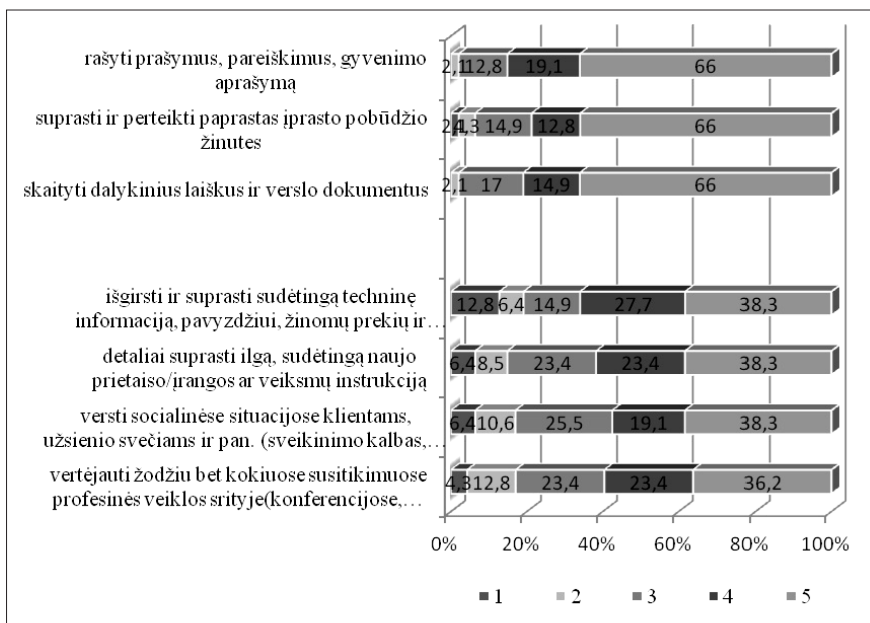
Svarbiausios bendrosios užsienio kalbos kompetencijos asmeninio gyvenimo ir viešosios veiklos srityje, tyrimo dalyvių vertinimu, yra receptiniai gebėjimai (klausymo ir skaitymo): sekti gyvą gimtakalbių pokalbį bei suprasti paprastus užrašus ir informaciją (oro uoste, parduotuvių planuose ir valgiaraščiuose, nurodymus ant vaistų, maisto produktų etiketes, kelių ženklus, bankomato užrašus, instrukcijas, reklamą, skelbimus) ir produktiniai gebėjimai (kalbėjimo ir rašymo): užpildyti daugelį asmeninio pobūdžio anketų ir

įvairių formų bei paklausti paprastų faktinių dalykų ir suprasti, kai atsakoma paprasta kalba, pasakyti, ką mėgsta ar ko nemėgsta.

Mažiausiai svarbios bendrosios užsienio kalbos kompetencijos asmeninio gyvenimo ir viešosios veiklos srityje, tyrimo dalyvių vertinimu, yra mediacijos gebėjimas (sąveikos ir tarpininkavimo) versti raštu ir žodžiu neformalaus bendravimo situacijose svetimkalbiamis savo šalyje bei recepciniai gebėjimai suprasti išsamią informaciją, pavyzdžiui, daugelį įvairių kulinarijos terminų restorano valgiaraštyje, terminus ir santrumpas būsto skelbimuose ir suprasti laikraščiuose išreikštas sudėtingas nuomones ir argumentus.

Tyrimo dalyviai taip pat pabrėžia, kad asmeninio gyvenimo ir viešosios veiklos srityje svarbiausia yra užsienio kalbos kalbėjimo ir supratimo gebėjimai, komunikaciniai gebėjimai natūralioje užsienio kalbos vartojimo aplinkoje bei pakankamas žodyno ir terminų valdymas natūralioje užsienio kalbos vartojimo aplinkoje.

Remiantis tyrimo dalyvių profesinės užsienio kalbos kompetencijų svarbos atliekamos veiklos kontekste įvertinimo rezultatais ir jų analize, galima išskirti svarbiausias ir mažiausiai svarbias pagal mokymosi siekinius profesinės užsienio kalbos kompetencijas, kurių naudojimas aktualus profesinės veiklos srityje (2 pav.).

2 pav. Svarbiausios ir mažiausiai svarbios profesinės užsienio kalbos kompetencijos

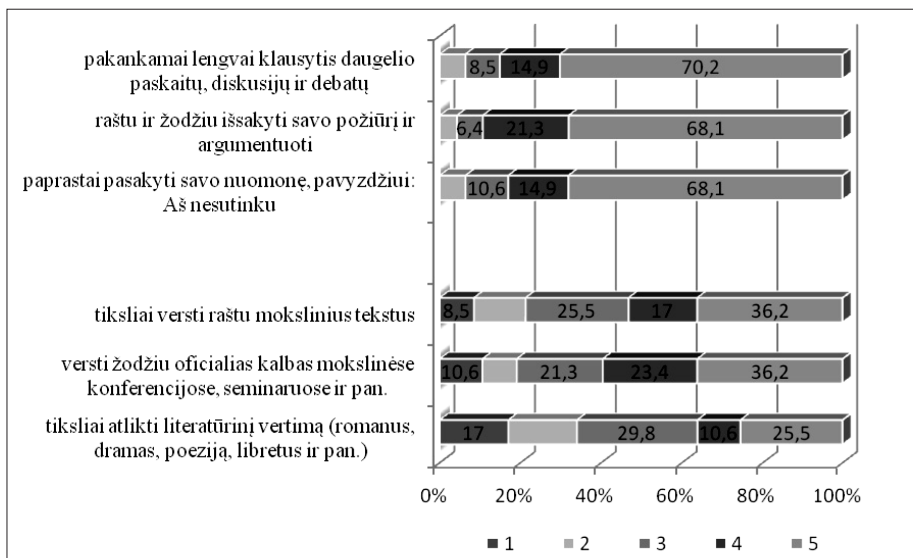
Svarbiausios profesinės užsienio kalbos kompetencijos atliekamos veiklos srityje, tyrimo dalyvių vertinimu, yra produkciniai gebėjimai (kalbėjimo ir rašymo): rašyti prašymus, pareiškimus, gyvenimo aprašymą bei suprasti ir perteikti paprastas įprasto pobūdžio žinutes, pavyzdžiui, susirinkimas penktadienį 10 val., ir recepcinis gebėjimas (klausymo ir skaitymo): skaityti dalykinius laiškus ir verslo dokumentus.

Mažiausiai svarbios profesinės užsienio kalbos kompetencijos darbinės veiklos srityje, tyrimo dalyvių vertinimu, yra recepciniai gebėjimai (klausymas ir skaitymas): išgirsti ir

suprasti sudėtingą techninę informaciją, pavyzdžiui, žinomų prekių ir paslaugų instrukcijas bei aprašus bei detaliai suprasti ilgą, sudėtingą naujo prietaiso / įrangos ar veiksmų instrukciją ir mediaciniai gebėjimai (sąveika ir tarpininkavimas): versti socialinėse situacijose klientams, užsienio svečiams ir pan. (sveikinimo kalbas, ekskursijose ir pan.) bei vertėjauti žodžiu bet kokiuose susitikimuose profesinės veiklos srityje (konferencijose, susirinkimuose, sakant oficialias kalbas ir pan.).

Tyrimo dalyviai taip pat pabrėžia rašymo ir kalbėjimo užsienio kalba kompetencijų profesinės veiklos srityje svarbą bei specialybės terminijos svarbą.

Pagal tyrimo dalyvių akademinės užsienio kalbos kompetencijos atliekamos veiklos kontekste svarbos įvertinimo rezultatus ir jų analizę, galima išskirti svarbiausias ir mažiausiai svarbias pagal mokymosi siekinius akademinės užsienio kalbos kompetencijas, kurios svarbios veiklos pasaulio ir akademinės aplinkos srityje (3 pav.).

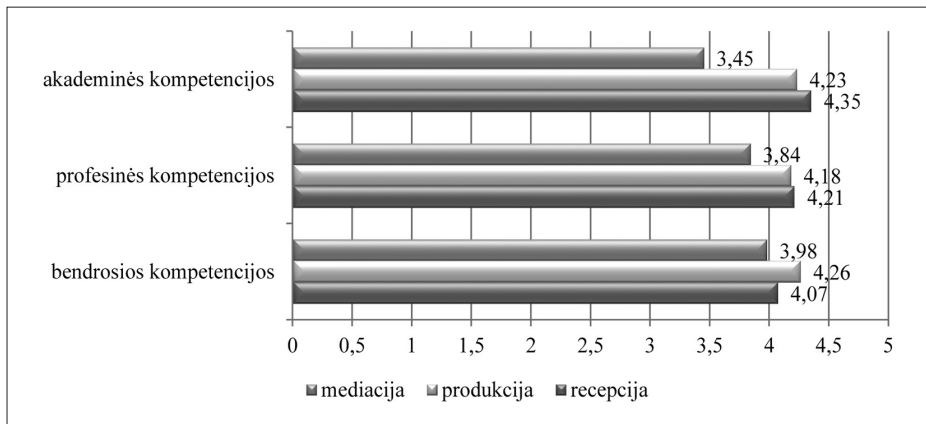
3 pav. Svarbiausios ir mažiausiai svarbios akademinės užsienio kalbos kompetencijos

Svarbiausios akademinės užsienio kalbos kompetencijos studijų (mokymosi) ir darbinės veiklos srityje, tyrimo dalyvių vertinimu, yra receptinis gebėjimas (klausymas ir skaitymas) pakankamai lengvai klausytis daugelio paskaitų, diskusijų ir debatų ir produkciniai gebėjimai (kalbėjimas ir rašymas): raštu ir žodžiu išsakyti savo požiūrį ir argumentuoti bei paprastai pasakyti savo nuomonę, pavyzdžiui, aš nesutinku.

Mažiausiai svarbios akademinės užsienio kalbos kompetencijos studijų (mokymosi) ir darbinės veiklos srityje, absolventų vertinimu, yra mediacijos gebėjimai (sąveikos ir tarpininkavimo): tiksliai versti raštu mokslinius tekstus, versti žodžiu oficialias kalbas mokslinėse konferencijose, seminaruose ir pan. bei tiksliai atlikti literatūrinį vertimą (romanus, dramas, poeziją, libretus ir pan.).

Tyrimo dalyviai pažymi komunikacinės kompetencijos svarbą veiklos pasaulio ir akademinės aplinkos erdveje bei gebėjimo prisitaikyti ir dirbti komandoje bei kitokioje kultūrinėje aplinkoje.

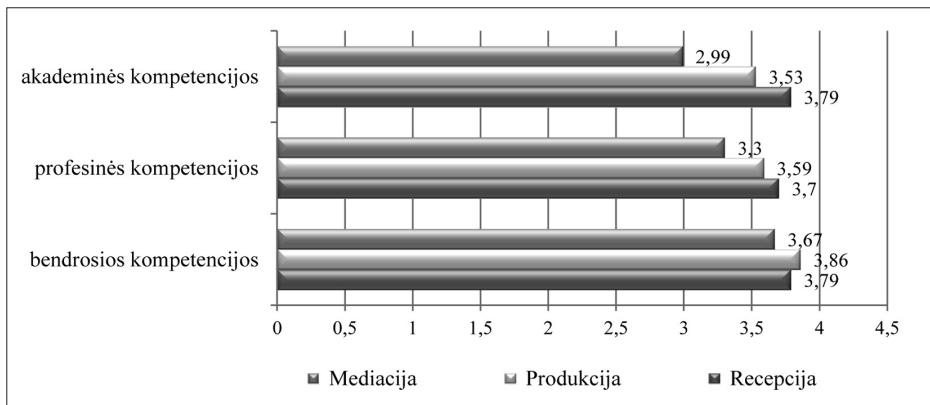
Atlikus užsienio kalbos bendrosios, profesinės ir akademinės kompetencijos aktualumo veikloje įvertinimo rezultatų analizę, atsižvelgiant į rodiklius, galima teigti, kad labiausiai vertinamas yra bendrosios ir profesinės užsienio kalbos kompetencijų aktualumas (4 pav.).

4 pav. **Bendrosios, profesinės bei akademinės užsienio kalbos kompetencijų svarba veiklos pasaulyje absolventų požiūriu**

Tyrimo dalyvių požiūriu, kaip rodo rezultatų analizė, svarbiausi bendrosios kalbos pagal kalbinės veiklos rūšis yra produkciniai gebėjimai (kalbėjimas ir rašymas), profesinės kalbos recepciniai gebėjimai (klausymas ir skaitymas) ir akademinės kalbos taip pat recepciniai gebėjimai (klausymas ir skaitymas). Mažiausiai svarbūs gebėjimai, tyrimo dalyvių požiūriu, visose kalbinės veiklos srityse – mediaciniai (sąveika ir tarpininkavimas).

Lyginant su įgytomis užsienio kalbų kompetencijomis, užsienio kalbų kompetencijos svarba veiklos pasaulyje, absolventų požiūriu, vertinama kaip svarbesnė (5 pav.).

5 pav. **Įgytos bendrosios, profesinės bei akademinės absolventų užsienio kalbos kompetencijos**

Pagal tyrimo dalyvių įgytos aukštojo mokslo institucijoje bendrosios, profesinės ir akademinės užsienio kalbos kompetencijos vertinimo (1 = labai žema (nesugebu); 2 = žemesnė nei vidutinė; 3 = vidutinė; 4 = aukštesnė nei vidutinė; 5 = aukšta (puikiai

gebu atlikti) rezultatus, geriausiai išplėtota yra bendrosios užsienio kalbos kompetencija. Kaip ir aktualumo atveju, geriausiai išplėtoti bendrosios kalbos produkciniai gebėjimai, profesinės ir akademinės – recepciniai. Visose kalbinės veiklos srityse mažiausiai išplėtoti gebėjimai – mediaciniai.

Lyginant tarpusavyje bendrųjų kompetencijų grupes blokuotosios dispersinės analizės metodu nustatyta, kad bendrųjų, profesinių bei akademinų užsienio kalbos kompetencijų aktualumas veiklos pasaulyje, absolventų požiūriu, statistiškai reikšmingai skiriasi (1 lentelė).

1 lentelė. **Bendrųjų, profesinių bei akademinų užsienio kalbos kompetencijų aktualumo statistinis reikšmingumas**

Kompetencijos		Vidurkis	Blokuotųjų duomenų ANOVA p reikšmė
Bendrosios užsienio kalbos kompetencijos	receptija	4,07	0,000
	produkcija	4,26	
	mediacija	3,98	
Profesinės užsienio kalbos kompetencijos	receptija	4,21	0,000
	produkcija	4,18	
	mediacija	3,84	
Akademinės užsienio kalbos kompetencijos	receptija	4,35	0,000
	produkcija	4,23	
	mediacija	3,45	

Blokuotųjų duomenų ANOVA rezultatai rodo, kad visos kompetencijos skirtinguose blokuose statistiškai reikšmingai skiriasi.

Lyginant tarpusavyje užsienio kalbų kompetencijų grupes blokuotosios dispersinės analizės metodu nustatyta, kad studijų metų įgytų bendrųjų, profesinių bei akademinų užsienio kalbos kompetencijų vertinimas statistiškai reikšmingai skiriasi (2 lentelė).

2 lentelė. **Įgytų bendrųjų, profesinių bei akademinų užsienio kalbos kompetencijų statistinis reikšmingumas**

Kompetencijos		Vidurkis	Blokuotųjų duomenų ANOVA p reikšmė
Bendrosios kalbos kompetencijos	Receptija	3,79	0,000
	Produkcija	3,86	
	Meditacija	3,67	
Profesinės kalbos kompetencijos	Receptija	3,70	0,000
	Produkcija	3,59	
	Meditacija	3,30	
Akademinės kalbos kompetencijos	Receptija	3,79	0,000
	Produkcija	3,53	
	Meditacija	2,99	

Blokuotųjų duomenų ANOVA rezultatai rodo, kad receptijos kompetencija skirtinguose blokuose statistiškai reikšmingai nesiskiria, o produkcijos ir meditacijos vidurkiniai vertinimai statistiškai reikšmingai skiriasi.

Aukštojo mokslo institucijos, absolventų požiūriu, užsienio kalbos kompetencijų pagal kalbinės veiklos sritis aktualumas yra labai aukštas (bendras aktualumo vertinimo vidurkis 4,06): bendrosios kalbos kompetencijos aktualumo vidurkis 4,10, profesinės kalbos kompetencijos aktualumo vidurkis 4,07 ir akademinės kalbos kompetencijos aktualumo vidurkis 4,01. Kaip rodo veiklos sričių aktualumo vertinimo rezultatų analizė, visų kalbinės veiklos sričių kompetencijos yra vienodai reikšmingos ir labai aktualios veiklos pasaulyje.

Aukštojo mokslo institucijoje įgytų užsienio kalbos kompetencijų lygmuo, absolventų požiūriu, lyginant su aktualumu veiklos pasaulyje, yra ganėtinai žemas (bendras įgytų kompetencijų įsivertinimo vidurkis – 3,5. Įgytos užsienio kalbos kompetencijos įsivertinimo rezultatų analizė rodo skirtingus kompetencijos lygmenis pagal kalbinės veiklos sritis: įgytos bendrosios kalbos kompetencijos vidurkis 3,77, įgytos profesinės kalbos kompetencijos vidurkis 3,53 ir įgytos akademinės kalbos kompetencijos vidurkis 3,43. Labiausiai išplėtotos bendrosios kalbos kompetencijos, tačiau profesinės ir akademinės kalbos kompetencijos yra mažiau išplėtotos.

3. Išvados

Aukštojo mokslo institucijos, absolventų požiūriu, užsienio kalbos kompetencijos pagal kalbinės veiklos sritis yra labai aktualios ir reikšmingos. Užsienio kalbų kompetencijos, įgytos aukštojo mokslo institucijoje, pagal kalbinės veiklos sritis yra skirtingai plėtojamoms, daugiau dėmesio skiriant bendrosios kalbos kompetencijos ir mažiau – profesinės ir akademinės kalbos kompetencijoms. Turint omenyje aukštosios mokyklos absolvento funkcionalumą jo užsienio kalbų kompetencijos, įgytos aukštojo mokslo institucijoje, turinio prasme, aukštosios mokyklos užsienio kalbų kompetencijos yra nepakankamai adekvačios toms užsienio kalbų kompetencijoms, kurios iš tiesų svarbios ir reikalingos veiklos pasaulio kontekste. Empirinio tyrimo apie užsienio kalbos kompetencijos svarbą veiklos pasaulyje pagal kalbinės veiklos sritis (bendrosios, profesinės ir akademinės kalbos kompetencija) ir kalbinės veiklos rūšis (receptija, produkcija ir mediacija) vertinimo rezultatų analizės pagrindu galima pagrįsti užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštajame moksle turinio modernizavimo mokymosi visą gyvenimą paradigmoje poreikį, remiantis aukštosios mokyklos absolventų požiūriu bei patirtimi veiklos pasaulyje. Vadinas, užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimas yra būtinas. Užsienio kalbos kompetencija svarbi dominantė aukštosios mokyklos absolvento funkcionalumui veiklos pasaulyje, todėl modernizuojant užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo turinį aukštajame moksle svarbu atsižvelgti į veiklos pasaulio reikalavimus ir aktualijas bei absolventų sėkmingo ir veiksmingo funkcionavimo veiklos pasaulyje užsienio kalbos kompetencijos išplėtojimo poreikius. Pagal šiame darbe pateiktą tyrimo rezultatų analizę aukštojo mokslo institucijoje svarbu tęsti bendrosios užsienio kalbos kompetencijos plėtojamą ir daugiau dėmesio skirti profesinės ir akademinės kalbos kompetencijų plėtojimui. Atitinkamai svarbu atnaujinti užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo turinį

pagal kalbinės veiklos rūšis – receptiją, produkciją ir mediaciją, atsižvelgiant į jų aktualumą veiklos pasaulyje ir poreikį pagal kompetencijos išplėtojimo lygmenį. Svarbu atlikti išsamius absolventų užsienio kalbų kompetencijos poreikius veiklos pasaulyje pagal kalbinės veiklos sritis ir rūšis ir, atsižvelgiant į tyrimų rezultatus, modernizuoti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje sistemą ir turinį.

Literatūra

An updated strategic framework for European cooperation in education and training. Brussels, 16.12.2008. Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0865:FIN:EN:PDF> [žiūrėta 2013 05 10].

Bendrieji Europos kalbų metmenys: mokymas, mokymasis, vertinimas (BEKM) (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)), 2008. Vilnius.

Bergen Communiqué. 2005. Prieiga per internetą: www.bologna-bergen2005.no/.../050520 [žiūrėta 2012 06 12].

Commission of the European Communities. 2005. A New Framework Strategy for Multilingualism. COM (2005) 596 final. Brussels.

Commission of the European Communities. Communication from the Commission to the Council, the European Parliament, the Economic and Social Committee and the Committee of the Regions. Promoting Language Learning and Linguistic Diversity: An Action Plan 2004-2006. Brussels COM (2003) 449.

Council conclusions of 12 May 2009 on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET 2020'). (2009/C 119/02). Prieiga per internetą: <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:119:0002:0010:EN:PDF> [žiūrėta 2012 10 12].

Education and Training 2020 (ET 2020). Prieiga per internetą: http://europa.eu/legislation_summaries/education_training_youth/general_framework/ef0016_en.htm [žiūrėta 2014 09 15].

Europass kalbų pasas. Švietimo mainų paramos fondas. Prieiga per internetą: <http://www.europass.lt/lt/kalbos> [žiūrėta 2012 10 1].

Europe 2020. Country-specific Recommendations. 2014. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/europe2020/index_en.htm [žiūrėta 2013 05 10].

European Memorandum on Lifelong Learning. 2000. Prieiga per internetą: <http://www.europa.eu.int/comm/education/life> [žiūrėta 2012 05 10].

Europos Bendrijų komisija. 2005. Komisijos komunikatas Tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialiniu reikalu komitetui bei regionu komitetui. Nauja daugiakalbystės pagrindu strategija. Briuselis KOM (2005) 596.

Europos Bendrijų komisija. 2008. Europos Bendrijos sutartis, Kalbos politika (3, 21, 149 straipsniai).

Europos Bendrijų komisija. 2008. Komisijos komunikatas Tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialiniu reikalu komitetui bei regionu komitetui. Daugiakalbyste – Europos turtas ir bendras rūpestis. Briuselis KOM (2008)566.

Europos kalbų aplankas (EKA). Prieiga per internetą: <http://www.coe.int/portfolio> [žiūrėta 2013 05 10].

Europos kalbų mokėjimo indikatorius (Indikatorius). 2005. Komisijos komunikatas Europos parlamentui ir tarybai. Briuselis.

Europos kalbų mokymo politikos rengimo vadovas. Prieiga per internetą: <http://www.coe.int/lang>. [žiūrėta 2012 02 08].

- Europos komisija. Daugiakalbystė. Internetinė svetainė (EK)*. Prieiga per internetą: http://ec.europa.eu/education/languages/who-we-are/doc1454_lt.htm [žiūrėta 2012 03 30].
- Europos komisijos ataskaita tarybai dėl 2007 m. lapkričio 23 d. Tarybos rezoliucijos dėl universitetų modernizavimo siekiant stiprinti Europos konkurencingumą pasaulio žinių ekonomikoje*. 2008.
- Europos parlamento ir Tarybos sprendimas* Nr. 1720/2006/EB (2006).
- Focus on Higher Education in Europe 2010: The Impact of the Bologna Process*. 2010. Prieiga per internetą: <http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic.../122EN.pdf> [žiūrėta 2012 05 10].
- Kalbos, įvairovė, pilietiškumas. Kalbų mokymo politikos aprašas (Aprašas)*. 2006. Kalbų politikos skyrius Strasbūre. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija 2004–2006. Vilnius.
- KARDELIS, K., 2007. *Mokslinių tyrimų metodai ir metodologija*. Šiauliai: Liucilijus.
- Language Education Policy Profiles*. 2004. Guidelines and Procedures. Strasbourg: Language Policy Division, Council of Europe. Prieiga per internetą: http://www.coe.int/t/dg4/Linguistic/Source/GuidelinesPol_EN.pdf [žiūrėta 2013 05 10].
- Leuven/Louvain-la-Neuve Communiqué*. 2009. Prieiga per internetą: www.ond.vlaanderen.be/.../leuven_louvain-la-neuve_communique_april_2009.pdf [žiūrėta 2013 01 23].
- Lietuvos bendrojo lavinimo mokyklos bendrosios programos ir bendrojo išsilavinimo standartai*. XI–XII klasės, 2002. Vilnius: Švietimo plėtotos centras.
- Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo (projektas)*. 2008. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter3/dokpaieska> [žiūrėta 2012 02 21].
- Lietuvos švietimo ir mokslo ministerija. Mokyklų tobulinimo programa. Švietimo problemos analizė*. 2006, rugpjūtis Nr. 4(7). ISSN 1822-4156
- London Communiqué* 2007. Prieiga per internetą: www.ond.vlaanderen.be/.../MDC/London_Communique18_May_2007.pdf [žiūrėta 2012 04 15].
- LR Švietimo įstatymas*. 2003. Vilnius: LR Švietimo ir mokslo ministerija.
- Mokymosi visą gyvenimą memorandumas*. 2001. Europos Bendrijų komisija. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Lietuvos suaugusiųjų švietimo asociacija.
- Mokymosi visą gyvenimą užtikrinimo strategija*. 2004. Vilnius: Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija, Švietimo aprūpinimo centras.
- Nancy Declaration*. 2006. Multilingual Universities for a Multilingual Europe Open to the World. Conseil Européen pour les Langues / European Language Council. European Network for the Promotion of Language Learning Among All Undergraduates. Prieiga per internetą: <http://www.celelc.org> [žiūrėta 2012 08 20].
- Nauja daugiakalbystės pagrindų strategija. (Daugiakalbystės strategija)*. 2005. Komisijos komunikatas tarybai, Europos parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei regionų komitetui, Briuselis.
- Prague Communiqué*. 2001. Prieiga per internetą: www.bologna-bergen2005.no/.../010519_PRAGUE_COMMUNIQUE.PDF [žiūrėta 2011 07 31].
- Promoting Language Learning and Linguistic Diversity: An Action Plan 2004 – 2006*. COM(2003) 449 final. Brussels, 2004 07 24.
- Reviews of National Policies for Education*. Lithuania. OECD, 2002.
- Sorbonne Declaration*. 1998. Prieiga per internetą: www.bmbf.de/pub/sorbonne_declaration.pdf [žiūrėta 2011 05 10].
- Švietimas 2002*. Education, Statistikos rinkinys. Vilnius, 2003.
- Tarybos rezoliucija dėl Europos daugiakalbystės strategijos*. 2008. Oficialusis leidinys C 320.
- The Lisbon Strategy (Lisabonos strategija)*. 2000. Prieiga per internetą: http://www.europarl.europa.eu/summits/lis1_en.htm# [žiūrėta 2011 05 10].
- The Shift to Learning Outcomes. Conceptual, political and practical developments in Europe*. 2008. Cedefop, Luxembourg: Office for Publications of European Communities.

Tuning Project 2002–2004. General Presentation The Tuning Methodology [interaktyvus]. Prieiga per internetą: http://www.see-educoop.net/education_in/pdf/general-pres-tuning-method-oth-enl-t02.pdf [žiūrėta 2012 05 10].

Universitetų modernizavimo plano įgyvendinimo rezultatai: švietimas, moksliniai tyrimai ir naujovės. 2006.

Užsienio kalbų mokymo strategija (Projektas). 2009. Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija. Prieiga per internetą: <http://www.lrs.lt/pls/proj/> [žiūrėta 2012 05 12].

Valstybinės švietimo strategijos 2003–2012 metų nuostatos. 2003. Vilnius: LR Seimas.

Vytauto Didžiojo universitetas. Misija ir vizija. (2007–2011). Prieiga per internetą: <http://www.vdu.lt/> [žiūrėta 2012 05 11].

White Paper on Education and Training. Teaching and Learning. Towards the Learning Society. (Baltoji knyga). 1995.

Virginija Tuomaitė

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Moksliniai interesai: užsienio kalbų dėstymo metodika ir metodologija, inovatyvūs užsienio kalbos dėstymo metodai, integruotas dalyko turinio ir užsienio kalbos mokymas, naujų technologijų panaudojimas užsienio kalbų mokyme, specialiosios anglų kalbos dėstymas, akademinės anglų kalbos dėstymas, Lietuvos ir Europos užsienio kalbų politika, kalba ir kultūra / tarpkultūrinė komunikacija; taikomoji ir lyginamoji kalbotyra, vertimo teorija ir praktika

UŽSIENIO KALBOS KOMPETENCIJŲ AKTUALUMAS VEIKLOS PASAULIO KONTEKSTE AUKŠTOJO MOKSLO INSTITUCIJOS ABSOLVENTŲ POŽIŪRIU

Santrauka

Lietuvos užsienio kalbų politika aukštojo mokslo institucijos lygmenyje didžiąja dalimi neatitinka Europos Sąjungos (ES) užsienio kalbų politikos plėtotės rekomendacijų mokymosi visą gyvenimą paradigmoje. Daugelis tyrimų įrodė kalbinio pasirengimo aktualumą veiklos pasaulio konkurencingumui. Aukštojo mokslo absolventams, būsimiems globalaus veiklos pasaulio dalyviams, dviejų trijų ir daugiau užsienio kalbų kompetencija yra neišvengiama būtinybė. Aukštojo mokslo institucijos turėtų sudaryti reikiamas sąlygas gerinti studentų kalbinės kompetenciją, deja, užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo sistema aukštojo mokslo institucijose dažnai tampa nenuosekli ir lemia nepakankamą absolventų kalbinį pasirengimą priimti veiklos pasaulio iššūkius. Užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aktualumas visose gyvenimo srityse (asmeninėje ir visuomeninėje, profesinėje ir akademinėje) ir visose žmogaus gyvenimo pakopose mokymosi visą gyvenimą paradigmoje leidžia įžvelgti užsienio kalbų kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijos lygmenyje **problemą**. Šiame straipsnyje nagrinėjamo **tyrimo tikslas** nustatyti aukštojo mokslo institucijos absolvento užsienio kalbos kompetencijos svarbą veiklos pasaulyje pagal užsienio kalbos vartosenos sritį (bendroji, profesinė ir akademinė) ir kalbinės veiklos rūšis (receptacija, produkcija ir mediacija) bei apibendrinti ir pateikti rekomendacijas užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimui bei tolimesniems tyrimams. Tyrimo rezultatų analizės pagrindu galima teigti, kad aukštojo mokslo institucijos absolventų požiūriu, užsienio kalbos kompetencijos pagal kalbinės veiklos sritis ir rūšis yra labai aktualios ir reikšmingos. Todėl aukštojo mokslo institucijoje svarbu tęsti bendrosios užsienio kalbos kompetencijos plėtojamą ir daugiau dėmesio skirti profesinės ir akademinės kalbos kompetencijų plėtojimui. Atitinkamai svarbu atnaujinti užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo turinį pagal kalbinės veiklos rūšis – receptiją, produkciją ir meditaciją, atsižvelgiant į jų aktualumą veiklos pasaulyje ir poreikį pagal kompetencijos išplėtojimo lygmenį. Vadinas, užsienio kalbos kompetencijos plėtojimo aukštojo mokslo institucijoje turinio modernizavimas yra būtinas.

REIKŠMINIAI ŽODŽIAI: užsienio kalbos kompetencijų aktualumas, bendroji užsienio kalba, profesinė užsienio kalba, akademinė užsienio kalba, veiklos pasaulis, aukštojo mokslo institucija, absolventų požiūris.

Virginija Tuomaitė

Vytautas Magnus University, Lithuania

Scientific interests: Methods and methodology of foreign language teaching and learning; innovative foreign language teaching methods; content integrated foreign language teaching; ICT employment in foreign language teaching; English for specific purposes; English for academic purposes; Lithuanian and European foreign language policy; language and culture/intercultural communication; applied and comparative linguistics; translation theory and practice

THE RELEVANCE OF FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE IN THE WORLD OF WORK CONTEXT IN TERMS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTION GRADUATES

Summary

The foreign language policy in Lithuania at the level of higher education institutions is practically inconsistent with the European Union (EU) foreign language development policy recommendations in the paradigm of life-long learning. Many studies have demonstrated the relevance of linguistic preparation for the world of competitiveness. For higher education graduates – the future participants in the global world of work – competence in two, three or more foreign languages is inevitable. Higher education institutions should create the necessary conditions for the development of students' linguistic competence; however, the foreign language competence development system in higher education institutions is often inconsistent and, therefore, leads to insufficiency in graduates' linguistic preparation necessary to face the challenges of the world of work. The relevance of foreign language competence development in all areas of life (personal and social, professional and academic) and in all human life stages in the paradigm of lifelong learning enables to see the existing **problem** in the development of foreign language competence at the level of higher education institutions. **The aim of the study** in this article is to identify the relevance (importance) of higher education graduates' foreign language competence in the world of work in terms of foreign language use area (general, professional, and academic) and linguistic activities (reception, production, and mediation) and, based on the analysis of the research results, provide generalisations and possible recommendations for the modernization of the foreign language competence development content and further research for that purpose. Referring to the analysis of the research results, it can be said that the foreign language competence of higher education graduates, in terms of the language use areas and linguistic activities, is highly relevant and significant. Therefore, a higher education institution is expected to continue developing the general foreign language competence while focusing on the development of professional and academic language competence. Accordingly, it is important to modernize (to update) the content of foreign language competence development as regards the relevance of linguistic activities (reception, production, and meditation) in the world of work and the need to upgrade students' language use level to excellence. Hence, modernization of the content of foreign language competence development in a higher education institution is essential.

KEY WORDS: foreign language competence relevance, general foreign language, professional foreign language, academic foreign language, the world of work, a higher education institution, graduate attitude.